

UHELNÉ DOLY ROSICKO - OSLAVANSKÉHO REVÍRU

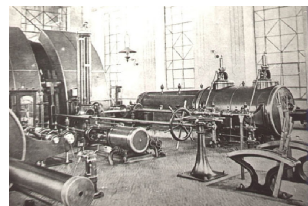
Rosicko-oslavanská pánev patří ve svém druhu k nejstarším a nejmenším černouhelným pánvím na území České republiky. Nachází se asi dvacet kilometrů západně od Brna a zasahuje ze severu k jihu obce Zastávka (dříve Boží Požehnaní), Babice, Zbýšov, Padochov a Oslavany.

Julius

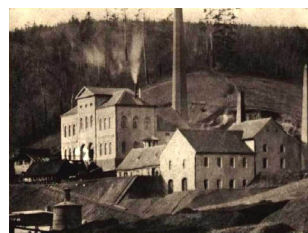
Roku 1877 byl důl zaražen. Do roku 1880 nesl název Nová, poté Julius. Roku 1889 byl k Dolu Julius připojen Důl Gegentrumm. Roku 1902 postavena železná konstrukce těžní věže. Roku 1910 byl důl spojen s Dolem Ferdinand lanovkou. Dále postavena třídírna uhlí s Baumannovou sazečkou. Roku 1911 byla jáma vyhloubena až na 7. patro do hloubky 710 m. Roku 1934 k Dolu Julius připojeno důlní pole Dolu Ferdinand. Po 2. světové válce byl Julius byl nejvíce poškozený důl v revíru. Těžit se začalo v prosinci 1945, ale už 19.12.1945 vznikl požár, který zničil prádlo, třídírnu i stanici lanovky. Po nadlidském úsilí techniků a dělníků Dolu Julius, kteří pracovali ve dne i v noci, se ale důl podařilo obnovit a znovu zahájit těžbu. V roce 1952 byl těžní stroj vybaven elektrickým pohonem. V 60. letech při další koncentraci těžby byl důl zrušen a jeho dolové pole při-děleno Dolu Antonín. Do roku 1991 sloužil jako vtažná jáma a k odčerpávání vody. Ze 7. patra z hloubky 710,4 m byla čerpána voda užitková a z 2. patra z hloubky 346,1 m voda pitná. 1992 - 93 probíhala likvidace dolu. 14. září 1993 zásyp ukončen. Maximální hloubka byla 790,19 m - 8. pater.

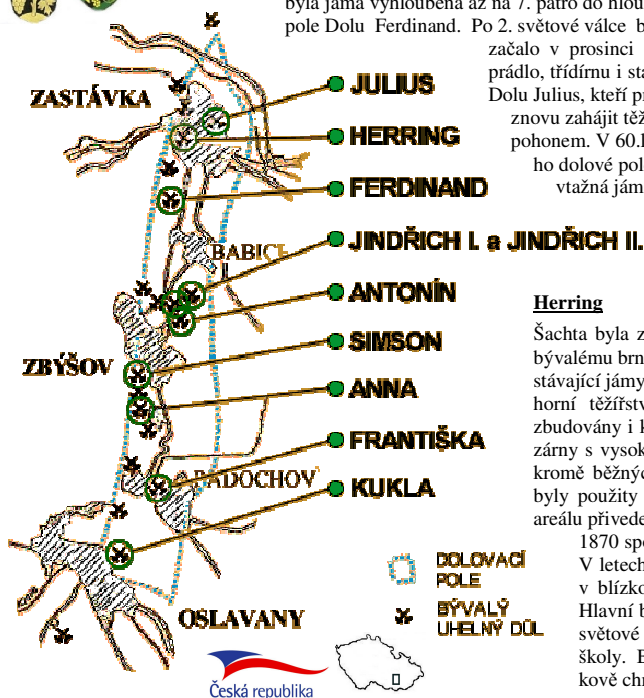
důl Julius - celkový pohled

strojovna dolu Julius

důl Herring - celkový pohled

Herring

Šachta byla zřízena roku 1852. Patřila rytíři Johannu Herringovi, bývalému brněnskému velkoobchodníkovi, který koupil roku 1802 stávající jámy v Zastávce a okolí od hornístra Thomerera a ustavil horní těžství. Rytíř Johann Herring a spol. V závodu byly zbudovány i koksárenské pece, které vyráběly koks pro nové železárně s vysokou pecí. V blízkosti šachetní budovy stála i cihelna, kromě běžných cihel vyráběla i tvarovky s ornamenty, které pak byly použity na výzdobu hlavní jižní fasády. Roku 1856 byla k areálu přivedena železniční kolej pro odvoz vytěženého uhlí. Roku 1870 společnost zanikla a v roce 1877 byla zastavena i těžba. V letech 1950-52 byla zde obnovena těžba uhlí tzv. úpadnicí v blízkosti hlavní budovy, ale jen na velmi krátkou dobu. Hlavní budova byla upravena na byty a pro německou a po I. světové válce pak českou mateřskou školu a třetí třídu obecné školy. Budova šachty byla několikrát navrhována na památkově chráněný objekt.

Ferdinand

Roku 1856 byl důl Ferdinand zaražen. Roku 1863 vybaven parním těžním strojem. V roce 1904 vybudována železná konstrukce těžní věže. R. 1908 pořízen nový parní těžní stroj. V r. 1910 byl důl spojen dopravní lanovou dráhou s Dolem Julius. V roce 1953 byl těžní stroj vybaven elektrickým pohonem. R. 1955 byla těžba z Dolu Ferdinand svedena na Důl Julius. Dále pak šachta Ferdinand sloužila jako výdušná jáma až do konečné likvidace důlního provozu revíru. 28. července 1992 zahájen zásyp jámy. 20. října zásyp jámy dokončen a 12. listopadu jáma uzavřena krycí deskou. Maximální dopravní hloubka hlavní jámy činila 794,2 metry na 8. patře. Slepá jáma byla prohloubena z 8. na 13. patro do hloubky 414,8 m. Zde těžené uhlí bylo vynikající jakosti.

Jindřich I

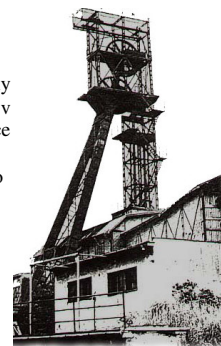
V letech 1854 - 1857 byl důl hlouben. V roce 1887 postavena třídírna uhlí, r. 1909 třídírna elektrifikována. V roce 1935 vybudována úpravná uhlí soustavy Mitschel - Malewt. V letech 1955 - 57 dochází k poslední modernizaci třídírny uhlí. Po dobudování šachty Jindřich II. byla jáma Jindřich I v roce 1970 zasypána. Důl Jindřich byl hluboký 905 m.

Jindřich II

Roku 1964 zahájeno hloubení nové jámy za účelem koncentrace těžby uhlí ze středního a severního dolového pole. Roku 1969 výstavba dolu dokončena. Jáma měla 5 pater, a to 7. patro v hloubce 898,8 m, 9. patro v hloubce 1045, m, 10. patro v hloubce 1127,8 m, 11. patro v hloubce 1227,9 m a 12. patro v hloubce 1328,0 m. Oddělení pomocného těžení končilo na 13. patře v hloubce 1428,4 m. Dosažitelná hloubka byla 1550 m. Důl Jindřich II se stal nejhlubším dolem na černé uhlí v republice a podílil se i na prvenství v Evropě.

Antonín

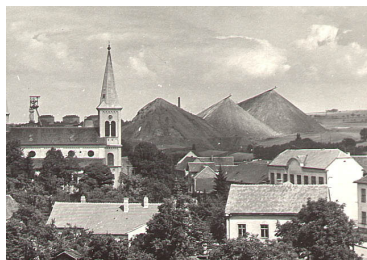
V roce 1846 byl důl Antonín zaražen (první svislá jáma v revíru). V roce 1853 dosáhl Rahnovy zbýšovské doly hloubky 338 m, což tehdy byla největší hloubka uhelných dolů v Rakousku. Ve stejném roce byla u dolu vybudována koksovna, která byla zastavena v roce 1913. Roku 1932 byl Důl Antonín Láskou Boží zakoupen Západoomoravskými elektrárnami pro Rosickou báňskou společnost a po té v roce 1935 došlo k fúzi společností revíru. Po r. 1969 po dokončení centrální šachty Jindřich II zůstala šachta Antonín těžební jámou pro 2. patro, pro těžení z hloubky 180 m. Po ukončení těžby uhlí z Dolu Jindřich II bylo ještě rozhodnuto pokračovat s těžbou z Dolu Antonín, a to pro potřeby vlastního kotelního řádu. 18. února 1992 byla těžba z dolu pro zápar ve starších ukončena. Toho dne byl vytěžen poslední vůz uhlí z rosicko-oslavanského uhelného revíru. 19. srpna byl proveden zásyp dolu hlušinou z odvalu Dolu Jindřich. 7. září byl zásyp dokončen a uzavřen krycí deskou. Důl Antonín byl hluboký 900,5 metrů a měl 7 pater. V průběhu likvidace těžby v revíru byla zbourána i železná věž dolu, která dlouhá desetiletí byla dominantou Zbýšova.

těžní věž dolu Antonín

důl Ferdinand - celkový pohled

důl Jindřich I. - celkový pohled

důl Simson - celkový pohled

Simson

Roku 1848 byl zaražen, roku 1853 dán do provozu. Těžilo se jen uhlí nejlepší kvality, znečištěné se nechávalo v dole. Roku 1902 byla postavena kovová konstrukce těžní věže. V letech 1906 - 1908 vznikla koksovna. Vyráběla do roku 1955. Roku 1910 byla postavena lanovka z Dolu Simson k Dolu Františka. Roku 1925 bylo důlní pole přiděleno dolům Kukla a Františka. Důl Simson byl 625 m hluboký. Těžní věž dolu Simson byla vyhlášena roku 1987 památkově chráněným objektem.

www.rosicko-oslavansko.cz www.e-metro.cz

© Vlastivědný spolek

Rosicko-Oslavanska

Anna Důl byl zaražen Johannem Müllerem po dobytí optimální hloubky. Z důvodů zatápní byl opuštěn, znovu otevřen Annou Müllerovou v roce 1830. Do provozu byly rovněž dány 2 koksové pece. V r. 1869 koksovna doplněna o další dvě pece. V letech 1870 - 1872 kapacita koksovny zvýšena o 100 pecí typu Gobiet. V roce 1871 byla k jámě Anna zřízena železniční vlečka. 27. dubna 1872 došlo k výbuchu třaskavých plynů a důl byl uzavřen. V roce 1944 byl důl znovu otevřen. Do r. 1967 byly těženy zbytkové pilfe. Důl Anna v té době patřil k Dolu Kukla (Václav Nosek). Po r. 1967 důl zlikvidován a provedena kompletní asanace. Důl Anna byl hluboký 195 m a měl čtyři patra.

Františka Roku 1848 byl Důl Františka zaražen. V roce 1904 byla postavena železná konstrukce těžní věže. V roce 1910 důl spojen s Dolem Simson dopravní lanovou dráhou, kam byla dopravována část vytěženého uhlí k úpravě a nakládání. Po dokončení modernizace Dolu Kukla se stala šachta Františka větrnou jámou. Uhlí se těžilo jen v případě vyšší potřeby těžby uhlí pro elektrárnu Oslavany. K tomuto účelu sloužila visutá Bleichertova lanová dráha. Po rozhodnutí vybudovat centrální šachtu Jindřich II byla v roce 1964 zahájena rekonstrukce jámy. Jáma byla prohloubena, zrekonstruovány byly i povrchové objekty pro splnění parametrů větrání z hloubek až 1 500 metrů pro jámu Jindřich II. 16. 12. 1991 se započalo se zásypem jámy. Jáma Františka byla prvním likvidovaným důlním dílem v revíru. 11. ledna 1992 byl zásyp jámy ukončen. Těžní věž odstraněna odstěhem v r. 1997. Maximální dopravní hloubka činila 861,15 metrů. Provoz čerpadel na 2. patře byl automatizován. V roce 1860 došlo na Dole Františka k prvnímu a současně největšímu důlnímu neštěstí v rosicko-oslavanském revíru. Došlo k výbuchu metanu a uhelného prachu. Zahynulo 53 horníků. Pomník zahynulých je na oslavanském hřbitově.

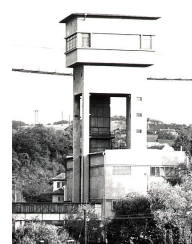
Kukla V roce 1865 byl Důl Kukla vyhlouben za účelem větrání a odvodňování Dolu Františka. Po roce 1913 se stal centrální těžební šachtou jižní části rosicko-oslavanského uhelného revíru. Šachta měla za úkol zabezpečit dostatek paliva pro nově vybudovanou oslavanskou elektrárnu. V roce 1914 byla do provozu uvedena lanová dráha na třídírnou uhlí poblíž elektrárny. V roce 1947 byl Důl Kukla přejmenován na Důl Václav Nosek. R. 1969 vybudována nová centrální šachta revíru - Jindřich II. 31. srpna 1973 byl vytěžen poslední vůz uhlí. Do r. 1985 důl sloužil jako vtažná jáma a k odčerpávání důlních vod. V roce 1986 jáma definitivně uzavřena železobetonovou krycí deskou. Důl Kukla - V. Nosek byl hluboký 881 m a měl 11 pater. V roce 1921 došlo k výbuchu třaskavých plynů, zahynulo 26 horníků. Hrob zahynulých je na oslavanském hřbitově.

důl Františka

důl Kukla

© Vlastivědný spolek

Rosicko-Oslavansko

www.rosicko-oslavansko.cz

www.e-metro.cz

energetice regionu. Expozice je situovaná do prostor oslavanského zámku a vznikla především zásluhou paní Jarmily Plchové a pana Jana Kyseláka, ale i města Oslavany. Roku 2000 zahájil přípravný výbor činnost na občanského sdružení. Zejména díky místostarostovi města Oslavany, pana Mgr. Miloše Musila, který schůze řídil a připravoval nezbytné dokumenty, byl v krátké době zvolen název sdružení, zpracovány stanovy a zažádáno o registraci spolku u ministerstva vnitra. Od 7. června 2000, kdy se konala ustavující Valná hromada, již mluvíme o Vlastivědném spolku Rosicko-Oslavansko. Jeho činnost se soustředila do prostor jižního křídla zámku, které dalo k dispozici město Oslavany. Cílem Vlastivědného spolku Rosicko-Oslavansko je zejména vybudovat stálou muzejní expozici, zahrnující historii regionu obecně, historii těžby uhlí a nerostných surovin, jejich zpracování v rosicko-oslavanské oblasti, historii oslavanské elektrárny, geologii regionu a kulturní souvislosti vyplývající z historie rozvoje řemesel a života obyvatel regionu. Záměrem spolku je informovat o dané problematice širokou veřejnost a zapojit uvedený mikroregion do systémů turistických cyklotras, jeho zviditelnění v propagačních turistických materiálech, v plánech tras cestovních kanceláří a v nabídkách regionálních Kulturně informačních center. Jedním z cílů Vlastivědného spolku je stálá expozice hornictví a energetiky otevřená od 26. 4. 2001 v jižním křídle zámku v Oslavanech.

Stálá expozice

Hornictví a energetiku Rosicko-Oslavansko

Děkujeme partnerům:

Muzeum průmyslových železnic www.mpz-bmo.cz mpz@seznam.cz

Jihomoravský kraj www.kr-jihomoravsky.cz

Obec Zastávka www.zastavka.cz

Obec Babice u Rosic www.babiceurosic.cz

Město Zbýšov www.mestozbysov.cz

Mikroregion Kahan

Skupina ČEZ www.cez.cz

Výstava - dílo členů Vlastivědného spolku Rosicko-Oslavansko, byla realizována pod záštitou města Oslavany. V šesti výstavních místnostech může návštěvník poznat to nejzajímavější z bývalého černouhelného revíru. Vstupní část pojednává o geologické skladbě regionu; vystaveny jsou zde vzácné nálezy hornin a nerostů. Následující se pak zabývá více než 250letou historií těžby "černého zlata" v každém ze čtyř bývalých hornických městec regionu. Stranou nezůstávají ani zastávecké železárny či doly na železnou rudu na Šmelcovně. Zmíněn je zde každý důl revíru. Chloubou Rosicko-Oslavansko je důl Jindřich II, který se stal nejhlubším dolem na černé uhlí v republice a podíl se i na prvenství ve Střední Evropě. Expozice obsahuje vývojovou řadu hornických kahanů a důlních lamp, ukázky hornických sbíječek, rychlovrtek a ručního nářadí, důlní výdřevy, záchranných přístrojů atd., ale také hornické stejnokroje a fotodokumentaci. Zajímavá je i část věnovaná oslavanské elektrárně, jež svojí elektrickou energií osmdesát let zásobovala Brno a okolí. Expozice velína elektrárny je upravena tak, že dokáže simulovat její chod. Expozici doplňuje naučná stezka permokarbonem, která se nachází jen stovky metrů od oslavanského zámku. Výlet za tajemstvím málem zapomenuté slavné hornické historie lze doplnit prohlídkou zámku a gotického kostela sv. Mikuláše později upraveného do barokní podoby. Renesanční zámek vznikl přestavbou kláštera cisterciáckého (nejstaršího toho řádu na Moravě) založeného kolem roku 1225. Součástí komplexu je raně gotický kostel Panny Marie přestavěný na zámekovou kapli. **Expozice a zámek jsou veřejnosti otevřeny nepravidelně o víkendech nebo po domluvě na Městském úřadě či v Kulturním a informačním středisku.** kic.oslavany@post.cz oslavany@mbox.cz +420 546 418 411 +420 546 423 283 +420 604 108 641 www.mesto-oslavany.cz

Expozice muzea je umístěna ve Zbýšově a také ve výše zmíněném zámku v Oslavanech.

SKUPINA ČEZ

Expozice muzea se nachází v pavilonu V

Veletrhy Brno, a.s. GO + Regiontour Brno 11.-14.1.2007 Největší mezinárodní veletrhy cestovního ruchu v ČR www.bvv.cz/regiontour